

Prezes

NR: 313 PODPIS:
WPEŁNIŁO

2022 (-02) 09

Krajowa Rada Izb Rolniczych

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych
Krajowa Rada Izb Rolniczych
ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków

Z dnia:
10.01.2022 r.

Wasz znak:
KRIR/MR/23/2022

Nasz znak:
P-221/DPIZP-WOPWPR.0211.19.2022 IL

Data:
4.02.2022 r.

Sprawa: dot. tworzenie przez beneficjentów sztucznych warunków dla przyznania przez ARiMR wnioskowanych płatności;

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na pismo z dnia 10 stycznia 2022 r., odnoszącego się do postępowań prowadzonych przez organy Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w których stwierdzono stworzenie przez wnioskodawców sztucznych warunków, dla uzyskania przyznawanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa płatności, uprzejmie informuję co następuje.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wnikliwie przeanalizowała zagadnienia podniesione w piśmie Krajowej Rady Izb Rolniczych dotyczące procedowania przez ARiMR spraw pod kątem weryfikacji istnienia sztucznych warunków.

Na wstępie należy wskazać, iż środki pomocowe przeznaczone na finansowanie płatności w ramach wspólnej polityki rolnej pochodzą z budżetu Unii Europejskiej, w związku z powyższym podlegają one ochronie zgodnie z ogólnymi zasadami ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich ustanowionymi w rozporządzeniu Rady (WE, EURATOM) Nr 2988/95 w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich. Zgodnie z przepisami przedmiotowego rozporządzenia, środki te muszą być wydatkowane zgodnie z zasadami rzetelnego zarządzania finansami oraz ogólną zasadą słuszności i proporcjonalności.

W tym miejscu dodatkowo podkreślenia wymaga, iż zgodnie z art. 60 rozporządzenia nr 1306/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE)

nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1306/2013”, bez uszczerbku dla przepisów szczególnych, osobom fizycznym ani prawnym nie przyznaje się jakichkolwiek korzyści wynikających z sektorowego prawodawstwa rolnego, jeżeli stwierdzono, że warunki wymagane do uzyskania takich korzyści zostały sztucznie stworzone, w sprzeczności z celami tego prawodawstwa.

W aktualnym stanie prawnym, zasady interpretowania i stosowania pojęcia „sztucznych warunków” wynikają z utrwalonej linii orzeczniczej Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz sądów krajowych. Zgodnie z powyższym, aby przypisać wnioskodawcy stworzenie w sposób sztuczny warunków dla uzyskania określonego wsparcia wymagane, jest wykazanie istnienia elementu obiektywnego oraz subiektywnego. W ramach pierwszego z tych elementów do organów rozstrzygających w sprawie, należy rozważenie obiektywnych okoliczności danego, indywidualnego przypadku pozwalających na stwierdzenie, że nie może zostać osiągnięty cel zamierzony dla pomocy o przyznanie, której ubiega się wnioskodawca. Z kolei dla ustalenia istnienia elementu subiektywnego konieczne rozważenie dowodów pozwalających na stwierdzenie, że poprzez sztuczne stworzenie warunków wymaganych do otrzymania płatności, ubiegający się o taką płatność zamierzał uzyskać korzyść sprzeczną z celami, leżącymi u podstaw jej przyznawania rolnikom (wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-434/12, z dnia 12 września 2013 r.)

Jednocześnie jak słusznie wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 26 sierpnia 2021 r. (sygn. akt I GSK 2074/18) ustalenie pojęcia sztucznych warunków „(...) może mieć miejsce wyłącznie w ściśle określonym stanie faktycznym. Jednocześnie interpretator jest zobligowany - celem ustalenia czy zachodzi owo "sztuczne stworzenie warunków" - do porównania stanu faktycznego z określonym stanem wzorcowym, który jednak nie został przez prawodawcę bezpośrednio i ściśle sprecyzowany. Interpretator musi w tym przypadku, sięgając do regul pozaprawnych, ustalić czy zachodzi w danym przypadku "sztuczne stworzenie warunków". Ustawodawca określił natomiast cel "sztucznego stworzenia warunków", którym jest uzyskanie korzyści sprzecznych z celami danego systemu wsparcia". Dodatkowo we wskazanym powyżej orzeczeniu sąd wskazał, iż „(...) można uznać za stworzone sztucznie, jeżeli na podstawie istniejących okoliczności faktycznych można przyjąć, że nie miałyby one miejsca gdyby podmiot działał rozsądnie, kierując się zgodnymi z prawem motywami innymi niż uzyskanie korzyści sprzecznej z celami systemu wsparcia. Omawiana klauzula generalna nie dotyczy konkretnych sytuacji, jakie mogą powstać na gruncie konkretnej pomocy (płatności). Z założenia klauzula ta musi zatem obejmować całość bądź istotną część zjawiska uznawanego za sztuczne wykreowanie określonych elementów stanów faktycznych (czy też manipulowanie nimi) tak, aby odpowiadały one nie przepisowi prawnemu, który miałby w "normalnym" układzie rzeczy zastosowanie, ale innemu przepisowi - dla podmiotu tej kreacji (manipulacji) korzystniejszemu. Naczelny Sąd Administracyjny pragnie podkreślić, że nie jest możliwe stworzenie skutecznej normy ogólnej, która wprost przewidywałaby zakaz wskazanego wyżej działania prowadzącego wprost do uzyskania płatności w wysokości wyższej od tej, którą beneficjent otrzymałby w "normalnym" układzie rzeczy. W konsekwencji ogólna klauzula musi zawierać kryteria oceny ex post działań już przeprowadzonych

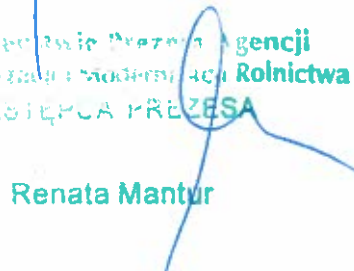
(dokonanych) przez beneficjenta. Kryteria te umożliwiają ustalenie, które ze wskazanych działań nie są akceptowane i jaki jest skutek ewentualnej dezakceptacji postępowania beneficjenta”.

Mając na względzie powyższe rozważania należy wskazać, iż organy ARiMR w toku rozpatrywania wniosku o przyznanie płatności w ramach określonego wsparcia czy pomocy, mają obowiązek weryfikacji, czy działania wnioskodawcy są uzasadnione z punktu widzenia działalności rolniczej przez niego prowadzonej, czy są w świetle okoliczności wynikających z analizy dokumentów zgromadzonych w sprawie, przejawem działania nastawionego na uzyskanie płatności, również w kwocie wyższej niż dopuszczalna. Powyższej oceny dokonuje się w z uwzględnieniem celu pomocy, zasady oraz warunków przyznawania wsparcia, o które ubiega się wnioskodawca.

Wskazana powyżej weryfikacja jest dokonywana przez organy ARiMR w oparciu o przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.) z uwzględnieniem ustaw szczególnych oraz mając na względzie treść aktualnego orzecznictwa TSUE oraz sądów krajowych. Zgodnie z art. 77 §1 Kodeksu postępowania administracyjnego, organ zobowiązany jest w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. Natomiast zgodnie z art. 80 Kodeksu organ administracji publicznej ocenia podstawie całokształtu materiału dowodowego, czy dana okoliczność została udowodniona.

W zakresie weryfikacji wystąpienia sztucznych warunków to na organie spoczywa obowiązek wykazania okoliczności, potwierdzających przyjmowaną przez niego tezę, że doszło do ich stworzenia w celu otrzymania płatności sprzecznie z jej celami. Wskazany powyżej proces następuje m.in. poprzez weryfikację przedłożonych wraz z wnioskiem dokumentów oraz wyników kontroli przeprowadzonych w gospodarstwie rolników. Badana jest m.in. struktura gospodarstwa rolnego, rodzaj prowadzonej działalności przez rolnika, czy zgodność wielkości zadeklarowanych gruntów rolnych z rzeczywistym ich posiadaniem. Podkreślenia wymaga, iż wykazanie przez organy ARiMR stworzenia sztucznych warunków, może być kwestionowane przez stronę, która jest uprawniona do czynnego udziału w postępowaniu, poprzez składanie własnych wniosków dowodowych oraz odnoszeniu się do treści dokumentów, zebranych w jego toku.

Uprzejmie informuję, że przyjęte w Agencji zasady dotyczące weryfikacji istnienia „sztucznych warunków” nie przewidują zakładania z góry umyślnego działania rolników w celu stworzenia sztucznych warunków, bowiem uwzględniają przedstawione powyżej reguły odnoszące się do pojęcia sztucznych warunków, wymagające w okolicznościach konkretnej sprawy wszechstronnej weryfikacji ewentualnego stworzenia przez rolnika sztucznych warunków przy zastosowaniu wskazanych przepisów postępowania administracyjnego.

2

W zastępstwie Prezesa Agencji
Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
ZASTĘPCA PREZESA

Renata Mantur